

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет економічних наук
Кафедра економіки та підприємництва

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. ректора

Леонід КЛИМЕНКО

2024 року

ПРОГРАМА
для вступників до аспірантури
галузь знань 07 Управління та адміністрування»
Спеціальність 076 «Підприємництво та торгівля»

Миколаїв 2024

1. АНОТАЦІЯ

Мета вступного іспиту до аспірантури полягає в оцінюванні рівня підготовки вступників, відповідності їхніх знань і навичок вимогам кваліфікаційних характеристик. Передбачена перевірка фундаментальних знань потенційних аспірантів, оцінювання знань випускників, що формують компетентності по спеціальності «Підприємництво та торгівля»; визначення рівня здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання і практичні проблеми у професійній діяльності.

Під час підготовки до вступного іспиту за програмою рекомендується користуватися літературою, яка наведена в кінці програми.

2. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ ТА СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА

Вступні випробування охоплюють дисципліни «Основи економічної теорії», «Економіка підприємства», «Бізнес-планування», «Управління ризиками у сфері послуг», «Маркетинг», «Менеджмент».

Екзаменаційний білет складається із 3-х питань практичного характеру. Тобто кожне питання слід розкривати на прикладі конкретного підприємства, ситуації, групи підприємств.

Відповідно до змісту питання білету, абітурієнту слід взяти якесь реальне підприємство, з яким він добре знайомий. Кожен з вас деє працює, працював. Візьміть це підприємство або інше, з яким ви більш-менш знайомі. Або конкретну ситуацію, явище, подію (чи гіпотетичну), яку ви спостерігали. Вам потрібно розкрити як певне питання було реалізовано чи може бути реалізовано на даному підприємстві/ситуації. Ви вже не студенти університету, ви прагнете стати науковцями. Головна задача науки – реалізація її результатів у практичну діяльність. Тому відразу починаємо розглядати як певне явище, дефініція, ресурс працюють на практиці.

У додатку А подано детальне пояснення змісту відповіді на питання білетів.

Відповідь на завдання має бути максимально конкретною. Теоретичний зміст питання розкриваєте дуже коротко 2-3 речення, не більше. Переважна частина відповіді має розкривати практичну сторону поставленого питання. При поданні лише теоретичного матеріалу без презентації його на конкретному прикладі, відповідь на питання зарахована не буде.

Зразок білету вступного іспиту наведений у Додатку Б.

Вступний іспит буде проходити усно, офлайн.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

При перевірці відповідей на питання кожне з них оцінюється до 33,3 бали. Таким чином, абітурієнт максимально може отримати 100 балів. Набрані бали включаються до загального вступного рейтингу абітурієнта.

Шкала оцінювання знань абітурієнтів є такою:

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 -100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
67 – 74	D	задовільно
60 – 66	E	
35 – 59	FX	незадовільно
1 – 34	F	

Встановлені критерії оцінювання достатності знань здобувачів при вступі на навчання за третім (освітньо-науковим) рівнем доктора філософії зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» є такими:

Бали	Критерії оцінювання
90 – 100 Відмінно	Оцінюється завдання, що має відповіді, в яких матеріал розкрито у повному обсязі, на прикладі реально існуючого підприємства чи певної ситуації, а також подано детальне обґрунтування процесів, які відбуваються. Абітурієнт при цьому показує глибоке оволодіння матеріалом, здатний висловити власну точку зору на конкретну проблему, ситуацію, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.
75 – 89 Добре	Оцінюється завдання, що має відповіді, в яких матеріал розкрито у повному обсязі, на прикладі реально існуючого підприємства чи певної ситуації, а також подано детальне обґрунтування процесів, які відбуваються. Абітурієнт показує оволодіння матеріалом. У відповідях допущені незначні помилки, які не викривляють реальну ситуацію на практиці.
60 – 74 Задовільно	Оцінюється завдання, що має відповіді, в яких розкрито основні положення на прикладі реально існуючого підприємства чи певної ситуації. Подано коротке обґрунтування процесів, які відбуваються. Абітурієнт показує часткове володіння матеріалом. У відповідях допущені помилки, проте в цілому відповідь є вірною.

1 – 59 Незадовільно	Оцінюється завдання, що має відповіді, в яких слабо розкрито положення заданих питань, відповіді містять лише теоретичний матеріал без обґрунтування прояву процесів на практиці. Абітурієнт не володіє матеріалом, допускає грубі помилки.
------------------------	---

4. ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Економічні категорії та економічні закони, їх класифікація. Методи економічних досліджень. Функції економічної науки.
2. Кругообіг і оборот капіталу. Основний і оборотний капітал.
3. Власність на землю, її місце в системі функціонування аграрного сектору.
4. Робоча сила як товар, її властивості. Чинники, що визначають величину вартості і ціну товару робоча сила. Заробітна плата.
5. Попит та пропозиція продукту на ринку, їх зв'язок та залежність.
6. Підприємство як суб'єкт діяльності: його поняття, види, цілі створення.
7. Зовнішнє середовище діяльності підприємства: його поняття, складові фактори.
8. Характеристика різних типів виробництва.
9. Управління підприємством, його функції
10. Організаційна структура підприємства: її поняття, види.
11. Лінійна організаційна структура управління підприємством, її переваги та недоліки.
12. Планування діяльності підприємства: його мета та методи
13. Вплив науково-технічного прогресу на технічний розвиток підприємства.
14. Логістика: її поняття, задачі.
15. Виробнича логістика як підсистема логістики підприємства.
16. Моделі організації управління матеріальними потоками в логістичних системах.
17. Продукція підприємства, її види, показники виміру
18. Позичковий капітал, його походження і сутність. Позичковий відсоток. Його норма.
19. Кредит, його сутність, функції та роль у сучасному підприємницькому середовищі. Основні форми кредиту.
20. Інвестиційна діяльність підприємства: її зміст, види.
21. Інвестиції, їх види, джерела формування інвестиційних ресурсів
22. Ресурси підприємства, їх види.
23. Основні фонди підприємства: поняття, класифікація та оцінка.
24. Амортизація та знос необоротних активів підприємства.
25. Оборотні активи підприємства: сутність, види, нормування.
26. Техніко-технологічна база підприємства: її поняття, складові, методи розвитку.
27. Виробнича потужність, чинники, які на неї впливають.

- 28.Трудові ресурси: поняття, показники використання.
- 29.Нематеріальні ресурси підприємства, їх види.
- 30.Інтелектуальний капітал підприємства: його поняття та види.
- 31.Поняття, класифікація та структура персоналу.
- 32.Кадрова політика підприємства: її сутність, задачі, та інструменти формування.
- 33.Продуктивність праці: поняття, фактори, що на неї впливають, показники виміру.
- 34.Стимулювання та мотивації праці: поняття, засоби, види.
- 35.Поняття і види заробітної плати, шляхи її збільшення.
- 36.Тарифна система оплати праці. Форми і системи оплати праці.
- 37.Конкуренція: сутність, види і роль в сучасних економічних умовах.
- 38.Конкурентне середовище: його поняття та складові (сили галузевої конкуренції).
- 39.Конкурентоспроможність підприємства та заходи її підвищення.
- 40.Конкурентоспроможність продукції та заходи її підвищення.
- 41.Конкурентні переваги: поняття, методи формування.
- 42.Конкурентні стратегії підприємства, їх види та зміст.
- 43.Бізнес: його поняття та мета створення.
- 44.Організаційно-правові форми підприємницької діяльності, їх види, випадки реєстрації різних форм.
- 45.Система факторів зовнішнього середовища підприємницьких суб'єктів.
- 46.Система факторів внутрішнього середовища підприємницьких суб'єктів.
- 47.SWOT-аналіз діяльності підприємства.
- 48.Поняття, зміст і структура бізнес-плану.
- 49.Цільова аудиторія бізнесу: її поняття та мета визначення.
- 50.Ризик діяльності підприємства: його поняття, види, причини виникнення.
- 51.Заходи зниження ризику діяльності підприємства.
- 52.Організація діяльності бізнесу на засадах франчайзингу.
- 53.Маркетингова діяльність підприємства, її зміст та ефективність.
- 54.Канали продажу, їх види, доцільність застосування.
- 55.Критерії прийняття рішення покупцем про покупку.
- 56.Цінова політика підприємства: її сутність та зміст.
- 57.Ціна товару/ послуги: її поняття, види та складові. Фактори, що впливають на формування ціни товару.
- 58.Податки, їх види, ставка та база оподаткування.
- 59.Витрати виробництва, їх склад і структура, чинники, що впливають.
- 60.Собівартість продукції: її поняття, види, складові, методика розрахунку.
- 61.Показники ефективності діяльності підприємства: їх види, методика розрахунку.
- 62.Прибуток як економічна категорія. Норма і маса прибутку та чинники, що визначають його динаміку.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Wiley John (Аліна Вілер) Branding Intelligence Made Visible. Wiley. John Wiley & Sons, LTD, 2011. 144 с.
2. Анісімова Л. А., Жилінська О. І. Менеджмент : практикум. Київ, 2018. 237 с.
3. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З. С. Варналій, Т. Г. Васильців, Р. Л. Лупак, Р. Р. Білик. Чернівці: Технодрук, 2019. 264 с
4. Біловодська О. А. Маркетингова політика розподілу: навч. посібник. Київ : Знання, 2011. 495 с.
5. Вітлінський В. В., Наконечний С. І. Ризик у менеджменті. Київ : Борисфен-М, 2016. 336 с.
6. Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погріщук Б. В. Економіка підприємства : навчальний посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2010. 304 с. URL: [посилання](#)
7. Добрава Н. В., Осипова М. М. Основи бізнесу: навчальний посібник. Одеса, 2018. 305 с.
8. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. Л. Л. Ковальської, І. В. Кривов'язюка. Київ : Кондор, 2020. 700 с.
9. Євчук Л. А. Основи бізнесу та бізнес-планування : навчальний посібник. Миколаїв : ЧНУ ім. Петра Могили, 2023. URL: [посилання](#)
10. Запара В. М., Продашук С. М., Кравець А. Л. Транспортно-експедиторська діяльність : навчальний посібник. Харків : УкрДУЗТ, 2017. 214 с.
11. Іщенко Н. М. Маркетинг транспортних послуг : навчальний посібник. – Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 272 с.
12. Карпенко Н. В. Маркетингова діяльність підприємств. Київ : ЦУЛ, 2019. 252 с.
13. Корінев В. Л., Корецький М. Х., Дацій О. І. Маркетингова цінова політика. Київ : ЦУЛ, 2019. 200 с.
14. Котлер Ф. 10 смертних гріхів маркетингу. Харків : Книжковий клуб, 2018. 160 с.
15. Котлер Ф., Катарджая Г., Сетьяван І. Маркетинг 4.0. Київ : КМ-БУКС, 2019. 224 с.
16. Лазоренко Т. В., Пермінова С. О. Основи менеджменту : навчальний посібник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 166 с.
17. Лойко В. В., Макаровська Т. П. Економіка підприємства : навчальний посібник. – Київ : КНУТД, 2015. 267 с. URL: [посилання](#)
18. Мельникова К. В., Колодізева Т. О., Авраменко О. В. Логістика : навч. посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 307 с.

19. Менеджмент : навч. посіб. / Н. С. Краснокутська, О. М. Нащекіна, О. В. Замула та ін. Харків : Друкарня Мадрид, 2019. 231 с.
20. Муромець Н. Є., Мирошниченко Ю. В. Менеджмент : навч. посібник Харків : ФОП Мезина В.В., 2017. 324 с.
21. Основи економіки транспорту : курс лекцій. – Тернопіль : Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, 2017. 147 с.
22. Основи менеджменту : навч. посібник. Київ : Ліра-К, 2017. 528 с.
23. Основи підприємницької діяльності : підручник / за ред. В. М. Марченко. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 515 с.
24. Остервальдер А. Створюємо бізнес-модель. Новаторські ідеї для всіх і для кожного. Київ: Наш формат, 2017. 288 с.
25. Петруня Ю. Є., Петруня В. Ю. Менеджмент : практикум. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 104 с.

ПРИКЛАД ПОДАЧІ ВІДПОВІДІ НА ПИТАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

1.Кредит, його сутність, функції та роль у сучасному підприємницькому середовищі. Основні форми кредиту.

Відповідь.

Відповідь на питання буду розкривати на прикладі підприємства «Нібулон», на якому я працюю.

Нібулон для свого розвитку використовує багато кредитів. Підприємство брало кредити для

За допомогою кредитів Нібулон позичав кошти у ... *(як далі поводитися з коштами і повертали їх)*.

Для Нібулону кредити грали таку роль:

-, бо вони сприяли ;
-, бо вони сприяли ;
-, бо вони сприяли ;
-

Нібулон користується у своїй діяльності кредитами таких форм:

Таку форму ... використовує для вирішення такого питання А таку ... форму для вирішення такого питання.

Також я особисто брав кредит для Завдяки кредиту я отримав таку корисність Це дало можливість мені Я користувався такою ... формою кредиту, бо

2.Логістика: її поняття, задачі.

Відповідь.

Відповідь на питання буду розкривати на прикладі супермаркету АТБ, який я багато разів відвідував і знаю основні моменти його роботи.

Для супермаркета АТБ логістика відіграє таку роль

За допомогою логістики АТБ вирішує таку ... задачу, що дозволяє підприємству

Така задача логістики вирішує для АТБ таку ... задачу, що дозволяє підприємству

3.Цільова аудиторія бізнесу: її поняття та мета визначення.

Відповідь.

Відповідь на питання буду розкривати на прикладі стоматології «Денталекс», у якій працює моя мама і я з дитинства знайомий з процесами, які там відбуваються.

Розуміння цільової аудиторії для стоматології «Денталекс» дозволяє їй

Завдяки тому, що стоматологія чудово розуміє хто їх цільова аудиторія, всі її маркетингові та виробничі зміни здійснюють, відповідно до запитів та вподобань своєї цільової аудиторії. Так, у 2020 році вони здійснили таке , бо їх цільова аудиторія

У 2021 році вони змінили ... через

ПРИКЛАД ТИПОВОГО БІЛЕТУ НА ВСТУПНИЙ ІСПИТ ДО АСПРАНТУРИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Вступний іспит фахових випробувань

Рівень вищої освіти	третьої (освітньо-науковий),
Галузь знань	<u>07 Управління та адміністрування</u>
Спеціальність	<u>076 Підприємництво та торгівля</u>

Екзаменаційний білет № 0

Надайте відповіді на вказані питання шляхом розкриття їх на конкретних прикладах діяльності підприємств, організацій, явищ в економіці, суспільстві.

1. Лінійна організаційна структура управління підприємством, її переваги та недоліки.
2. Продукція підприємства, її види, показники виміру
3. Тарифна система оплати праці. Форми і системи оплати праці.